

**CRNA GORA
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA**

INFORMACIJA O STANJU POŽARA U CRNOJ GORI

Podgorica, avgust 2021. godine

1. UVOD

Požari u šumama i na otvorenom prostoru velikih razmjera, oduvijek su predstavljale veliku opasnost, jer svojim destruktivnim potencijalom konstantno ugrožavaju ljude, materijalna i kulturna dobra i životnu sredinu. Šumski požari, bilo da su izazvani ljudskom nepažnjom ili da su nastali na neki drugi način, ugrožavaju ogromne prostore. Primjera ovakve vrste ima mnogo, a najsvježiji su veliki požari na otvorenom prostoru koji su se 2017. godine dogodili na primorju i u centralnom dijelu Crne Gore.

Šumski požari predstavljaju globalni ekološki i ekonomski problem. Zbog svoje geografske pozicije u Mediteranu i sve izraženijeg uticaja klimatskih promjena, crnogorske šume su posebno ugrožene.

Visoke temperature, koje u ljetnjim mjesecima vladaju u pojedinim krajevima Crne Gore (Primorski i Centralni region), male količine padavina i nedovoljno održavanje šuma sa aspekta zaštite od požara, pogoduju nastanku požara na otvorenom prostoru – na zelenim površinama i šumskim kompleksima.

Naročito kritičan period za nastanak požara su mjeseci jul i avgust. Zbog vjetra i nepristupačnosti terena, požari često zahvataju velike površine, traju po više dana i u tim uslovima je njihovo gašenje veoma otežano. Poražavajuća činjenica je prisutnost namjernog izazivanja požara zbog povećanja proizvodnje nedrvenih šumskih proizvoda i zbog ispaše stoke.

2. RESURSI SISTEMA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Oslonac operativnog odgovora za sve vrste nepogoda čine **službe zaštite i spašavanja koje su organizovane u svim opštinama na području Crne Gore**, osim u opštini Tuzi koja je formalno samostalna opština od 1. septembra 2018. godine. U formiranim službama ima ukupno 720 zaposlenih, od kojih 648 radi u operativnom dijelu, dok su u administrativnom dijelu zaposlena 72 službenika. U opštinskim službama za zaštitu i spašavanje ima ukupno 199 vozila, od toga je tehnički ispravnih 147 vatrogasno-spasilačkih vozila, a ostalih tehnički ispravnih vozila ima 52. Ukupno su neispravna 34 vozila.

Kao dio sistema zaštite i spašavanja kojeg posebno treba istaći su **dobrovoljna vatrogasna društva** koja djeluju sa dugom tradicijom u opštinama Tivat (Krtoli) i Kotor (Perast). U opštini Herceg Novi djeluju tri dobrovoljna vatrogasna društva „Bijela“, „Luštica“ i „Prijevor“, u opštini Tivat je nedavno formirano još jedno dobrovoljno vatrogasno društvo DVD „Boka“, dok je bivši Dobrovoljni vatrogasni vod preregistrovan u Dobrovoljno vatrogasno društvo Tivat, a u Nikšiću djeluje i DVD Trubjela. Ono što treba istaći kao pozitivan primjer jeste činjenica da u Crnoj Gori egzistira 8 dobrovoljnih vatrogasnih društava sa ukupno oko 200 dobrovoljnih vatrogasaca i koji raspolažu sa dvadesetak vatrogasno-spasilačkih vozila.

Kada su u pitanju **materijalno-tehnički i ljudski resursi MUP-Direktorata za zaštitu i spašavanje**, za gašenje požara iz vazduha raspoloživ je trenutno jedan (1) avion tipa Air Tractor, kao i jedan (1) helikopter koji služi za izviđanje opožarenih područja i prebacivanje vatrogasaca radi gašenje požara na teško pristupačnim područjima.

Vojska Crne Gore ima na raspolaganju tri (3) helikoptera tipa BELL 412 EPI koji su opremljeni za gašenje požara iz vazduha i oko 200 pripadnika koji se po potrebi mogu uključiti u gašenje požara, od kojih je 50 operativno u svakom trenutku.

Što se tiče stanja raspoloživih ljudskih resursa i opremljenosti službi zaštite u JP Nacionalni parkovi CG i Upravi za šume za učešće u aktivnostima gašenje požara, smatramo da njihova pripremljenost nije na potrebnom nivou jer nemaju dovoljan broj obučениh osoba, te ne posjeduju ličnu i kolektivnu opremu i sredstva za gašenje požara, što umanjuje kvalitet početnog odgovora na požare.

3. AKTIVNOSTI SPROVEDENE NA PRIPREMI I GAŠENJU POŽARA U ŠUMAMA I NA OTVORENOM PROSTORU

Pripremajući se za period pojačane požarne opasnosti u 2021. godini, Direktorat za zaštitu i spašavanje Ministarstva unutrašnjih poslova je u saradnji sa ostalim subjektima sistema zaštite i spašavanja, kao i prethodnih godina, realizovao niz preventivnih aktivnosti, kako bi što spremnije dočekali požarnu sezonu. Među najbitnijim izdvajamo sledeće:

- izrada i donošenje Nacionalnog plana za zaštitu i spašavanje od požara, na osnovu kojeg se sprovode predviđene mjere i aktivnosti koje se trebaju sprovoditi prije i tokom požarne sezone;
- izrada 20 opštinskih planova zaštite i spašavanja od požara;
- održavanje sastanaka sa komandirima opštinskih službi zaštite i spašavanja i drugim predstavnicima državnih institucija (Vojska CG, Uprava Policije, Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju, JP Nacionalni parkovi CG, Uprava za šume itd.) radi analize stanja raspoloživih resursa i definisanja načina koordinacije i rukovođenja itd.

Dakle, pripremajući se za ovu požarnu sezonu, preduzeto je niz preventivnih mjera i radnji, koje do sada rezultiraju kvalitetnim odgovorom svih subjekata u sistemu kada je u pitanju zaštita i spašavanje od požara u šumama i na otvorenom prostoru.

Sa druge strane, nakon izuzetno dugog vremenskog perioda bez padavina i pri veoma visokim temperaturama od sredine jula mjeseca počeli su se događati požari na otvorenom prostoru i u šumama.

Na područjima glavnog grada Podgorice, prijestonice Cetinje i opština Nikšić, Pljevlja, Bar itd. počev od sredine jula 2021. godine pojavljivali su se požari koji su obuhvatali značajnu površinu i zahtijevali konstantan angažman raspoloživih ljudskih i materijalnih resursa sistema zaštite i spašavanja.

U prethodna tri dana je preko Operativno komunikacionog centra 112 Direktorata za zaštitu i spašavanje bilo 26 prijava za požare koji su rezultirali angažovanjem službi zaštite i spašavanja, Direkcije-avio helikopterske jedinice MUP-a i Vojske Crne Gore. U prethodna tri dana smo na osnovu zahtjeva službi zaštite i spašavanja 9 puta angažovali helikoptersku jedinicu Vojske Crne Gore sačinjenu od dva helikoptera i 13 puta vazduhoplove Direkcije-avio helikopterske jedinice MUP-a koji su izviđali teren i gasili požare u Podgorici, Kotoru, Nikšiću, Pljevljima i Cetinju.

Na današnji dan su aktivni sledeći požari:

Na teritoriji opštine Kotor u mjestu Dragalj - na terenu se nalaze pripadnici DVD Perast i po informacijama dobijenim od komandira Đukanović Lazara požar i dalje ne prijete kućama. Požar je pod kontrolom.

Na teritoriji Glavnog grada Podgorica aktivan je požar u mjestu Kamenik koji je pod kontrolom.

Na području Prijestonice Cetinje aktivan je i dalje manji požar na Lovćenu kao i požari u Meocima i Ublima čevskim.

Na teritoriji opštine Pljevlja aktivan je požar na brdu Bunetina na teritoriji sela Zasada i Zaglavak u kanjonu Tare.

Na teritoriji opštine Nikšić su aktivni požari u Broćancu i Bresticama (sjeverna strana Pustog lisca) i u mjestu Srijede. Na gašenju požara upućena dva helikoptera Vojske Crne Gore i avion Direkcije-Avio helikopterske jedinice MUP-a.

Na teritoriji opštine Bijelom Polju mjesto Prijeloške planine i Barice, ali zbog nepristupačnosti terena SZS nije intervenisala.

Na teritoriji opštine Šavnik su aktivni požari u Mokrom i Bijeloj koji su pod kontrolom.

Na teritoriji opštine Plužine požar u Brljevu gdje gori sitno rastinje i šuma. Požar je pod kontrolom.

Pregled stanja požara na današnji dan prikazan je na mapama koje su sastavni dio ove informacije. (Prilog)

Napominjemo da su opštinske službe zaštite, Direktorat za zaštitu i spašavanje i drugi subjekti sistema ispoljili krajnje profesionalan odnos i svojim djelovanjem do sada uspijevaju da drže stanje požara pod kontrolom. Ovo tim prije kada se ima u vidu da nije izgubljen ni jedan ljudski život, nije izgorio niti jedan stambeni objekat, te da najveći dio izgorjelih površina čine nisko rastinje i trava, a samo manji dio šuma. Takođe, u ovom trenutku nemamo niti jedan aktivan požar u zaštićenim područjima nacionalnih parkova.

4. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA I PREDLOG MJERA

Požarnu sezonu 2021. dočekali smo spremno jer se odgovorno pristupilo sprovođenju preventivnih aktivnosti, kao i pripremi svih raspoloživih materijalno-tehničkih sredstava i opreme koja su dovedena u funkcionalno stanje. Kroz različite vidove komunikacije sa lokalnim samoupravama sugerisano im je na odgovornost i obaveze koje imaju u prevenciji i operativnim aktivnostima u procesu gašenja požara na svojoj teritoriji. Posebno je apostrofirana uloga opštinskih timova za zaštitu i spašavanje u organizovanju i sprovođenju aktivnosti zaštite i spašavanja od požara na teritoriji njihovih opština.

Svim aktivnostima na pripremi i tokom požarne sezone koordinira Direktorat za zaštitu i spašavanje Ministarstva unutrašnjih poslova (Operativni štab za zaštitu i spašavanje), pri čemu treba istaći da se u okviru Operativno-komunikacionog centra 112 (OKC 112) kao dijela Direktorata za zaštitu i spašavanje izrađuju dnevni izvještaji o angažovanju svih subjekata u

sistemu i da oni služe kao polazna osnova za dalje praćenje i angažovanje svih državnih organa, organa državne uprave i jedinica lokalne samouprave.

Imajući u vidu iskustvo iz prethodnih godina, planirano je da ukoliko dođe do eskalacije požara većih razmjera Operativni štab za zaštitu i spašavanje bude u stalnom zasijedanju i angažuje jedan broj vozila i vatrogasaca-spasilaca iz opština koje u tom trenutku imaju manji požarni rizik, a koji bi bili stacionirani u službama zaštite i spašavanja u ugroženim opštinama koje imaju smještajne kapacitete za vatrogasce-spasioce i njihova vozila. Na ovaj način bismo podigli nivo efikasnosti i brzine reagovanja, a istovremeno ukoliko bi požari potrajali, omogućili zamjenjivost vatrogasaca-spasilaca na terenu. Ovo je do sada u nekoliko navrata bio slučaj, dok se na današnji dan ne iskazuje potreba za tim.

Na kraju, treba podsjetiti da ukoliko požari dostignu razmjeru da država ne može adekvatno odgovoriti na njih, a to znači da su angažovani svi raspoloživi ljudski i materijalni resursi države na gašenju požara na otvorenom prostoru i u šumama, postoji mogućnost angažovanja međunarodne pomoći najprije kroz sporazume o bilateralnoj saradnji sa susjednim državama (Republika Hrvatska, Republika Srbija, Republika Slovenija itd.) koje raspolažu sa značajnim resursima za gašenje požara.

Nakon što se iscrpi bilateralni mehanizam pomoći, uobičajeno je pokretanje procedure za slanje zahtjeva za pomoć putem Mehanizma Unije za civilnu zaštitu Evropske Unije i NATO-a za čim u ovom trenutku svakako nema potrebe.

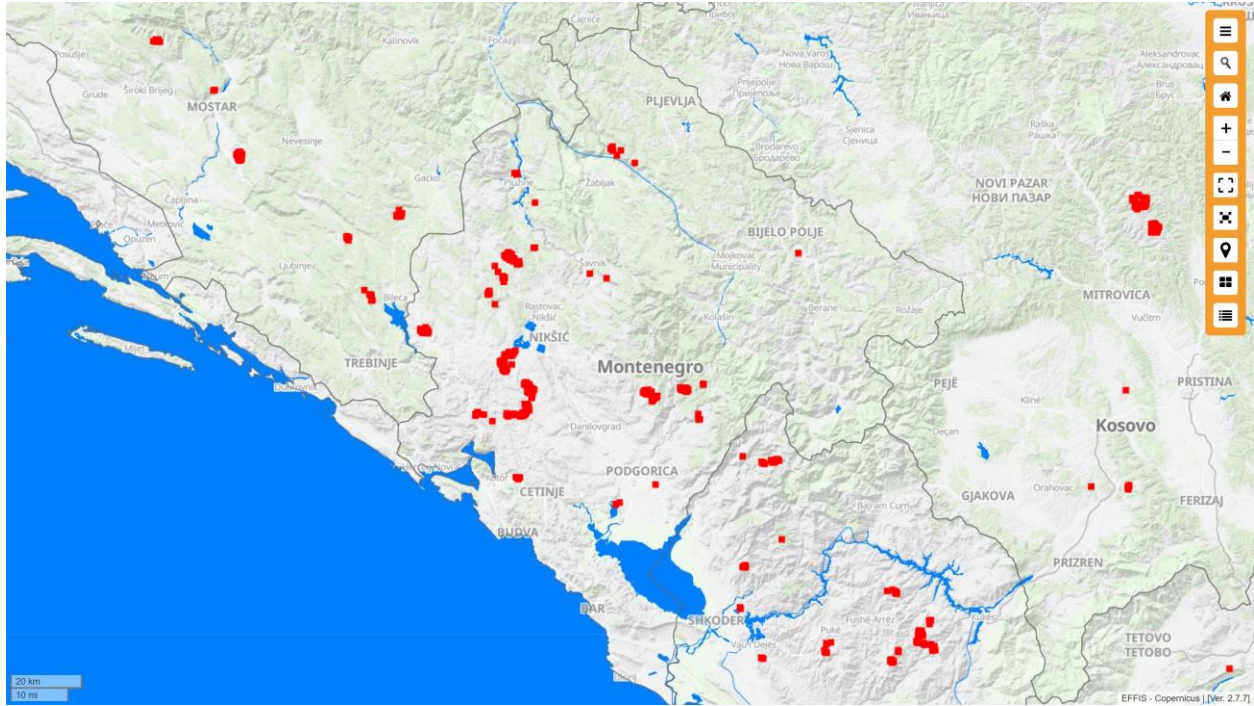
Kada je u pitanju slanje zahtjeva za pomoć osnovni uslovi koji su neophodni da se to i uradi odnose se na sledeće:

- velika površinu područja naše države mora biti pod požarom;
- moraju biti ugroženi ljudski životi i stambena naselja;
- moraju biti aktivni požari velikih razmjera u zaštićenim područjima nacionalnih parkova;
- mora postojati ozbiljna ugroženost materijalnih i kulturnih dobara u našoj državi;
- mora biti potreba za evakuacijom ili premještanjem značajnog broja stanovnika sa ugroženih područja;
- iskorišćenost svih raspoloživih ljudskih i materijalnih resursa u Crnoj Gori mora biti maksimalna itd.

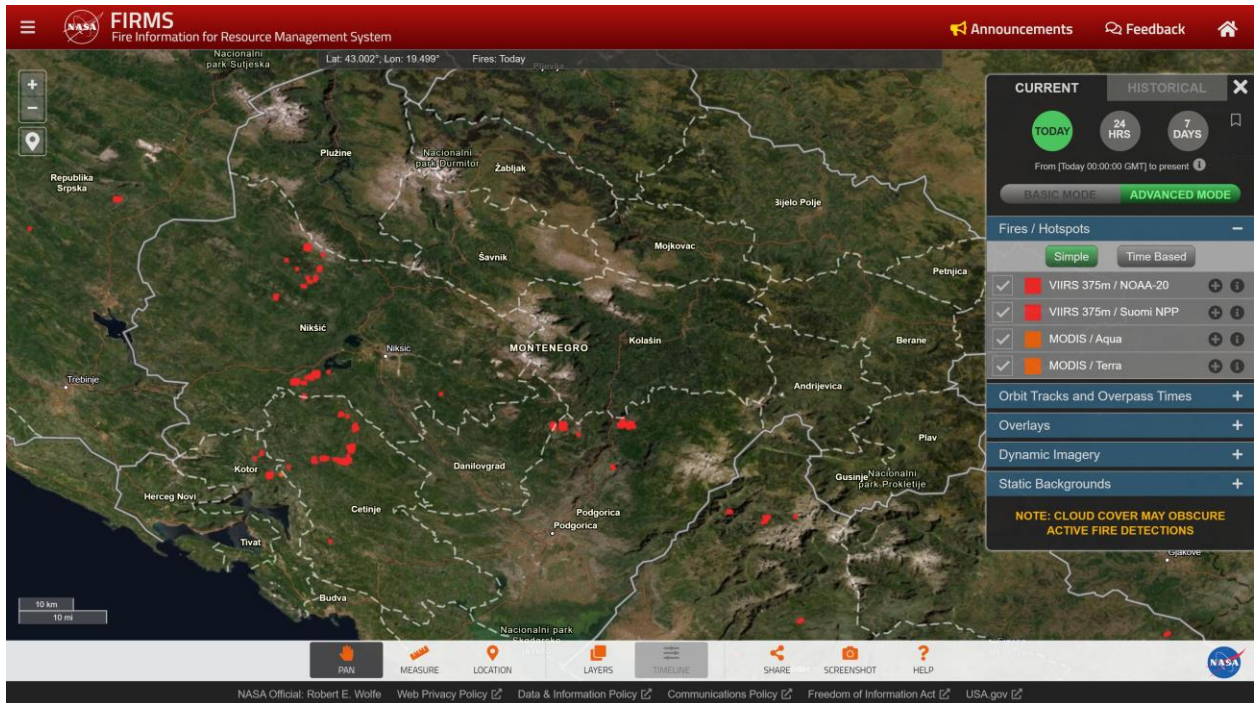
Neophodno je naglasiti i da prijem međunarodne pomoći kroz angažovanje pripadnika različitih službi zaštite i spašavanja iz drugih država podrazumijeva aktiviranje koncepta Podrške zemlje domaćina (Host Nation Support), a to znači potrebu Crne Gore da obezbijedi značajna finansijska sredstva za njihov višednevni angažman, a koja se odnose na obezbjeđivanje hotelskog smještaja, obezbjeđivanje cjelodnevne ishrane, nabavke goriva i maziva za korišćenje letilica, vršenje popravki na letelicama itd.

Dakle, slanje zahtjeva za pomoć podrazumijeva potrebu da obezbijede značajna finansijska sredstva za rad međunarodnih timova u Crnoj Gori tokom izvjesno višednevnog boravka u našoj državi, što u ovom trenutku smatramo potpuno nepotrebnim.

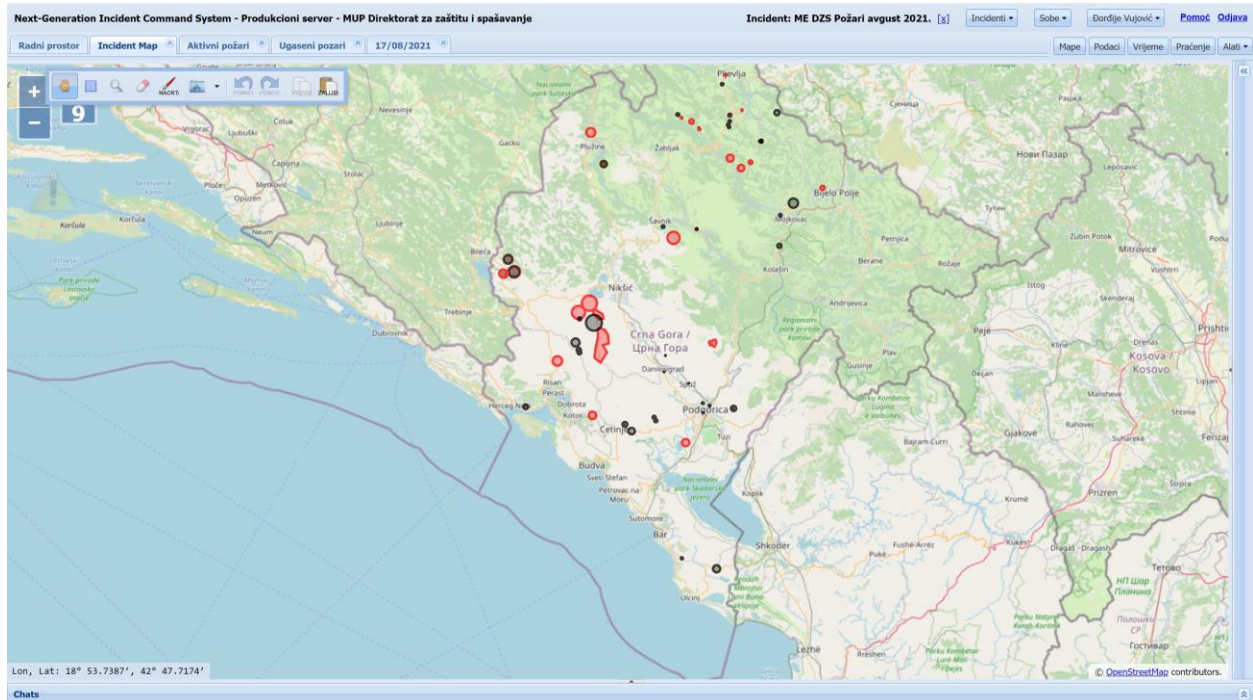
PRIOLOG: MAPE

Izvor: EU Copernicus sistem, VIIRS satelit

Izvor: NASA FIRMS sistem

Izvor: NICS sistem Direktorata za zaštitu i spašavanje, operativni podaci stanja požara sa terena.

- crvene pozicije aktivni požari,
- crne pozicije ugašeni požari.